

Onderzoek en onderwijs als raakvlak Een beter aanbod van kennis voor de praktijk

Hoe kunnen we het organiseren dat we meer samenwerken met het onderwijs?

In een interview vertelt Ernst van den Ende, directeur van PPO waarom hij dat wil, en waarom het lastig is.

“Met het praktijkonderzoek zit PPO op het snijvlak van praktijk en wetenschap”, vertelt Ernst van den Ende. “We vertalen innovaties uit de wetenschap naar de praktijk. Kennisontsluiting is daarom belangrijk voor ons.” Kennisoverdracht is iets wat Van den Ende boeit, zegt hij. Hij is business unit manager van directeur PPO (Praktijkonderzoek Plant en Omgeving) voor Bloembollen, Boomkwekerij en Fruit. Om kennisoverdracht te verbeteren, wil hij samenwerken met veel partijen, ook met onderwijsinstellingen. Maar die samenwerking is soms lastiger dan je verwacht, vindt hij. Het heeft iets te maken de manieren waarop scholen georganiseerd zijn, met het ontbreken van een duidelijk aanspreekpunt. Hij wil daarom graag meewerken aan een interview, want er liggen veel kansen voor het onderwijs.”

“Op een druilerige sinterklaasmiddag ontmoeten we elkaar in een wegrestaurant bij Bunnik. Het blijkt dat we in Wageningen dezelfde studierichting, plantenziektekunde, hebben gedaan. Hij een paar jaar later dan ik. We hebben gemeenschappelijke kennis en hebben onderwijs gehad van dezelfde docenten. Van den Ende is nadien in het onderzoek terechtgekomen, ik in het onderwijs. Twee verschillende werelden met raak-

vlakken. Over die raakvlakken gaat ons gesprek.”

Je bent onderzoeker, wat is het dan dat kennisoverdracht je zo boeit?

“Misschien heeft het te maken met mijn herkomst. Ik kom uit een onderwijsfamilie. Iedereen in mijn familie werkt in het onderwijs, ik ben de enige die er niet in terecht is gekomen. Maar ook als onderzoeker, zeker in het praktijkonderzoek, ben je wel met kennisoverdracht bezig. PPO zit dicht tegen de praktijk aan. Ik heb het altijd leuk gevonden om met groepen telers rond de tafel te zitten en te discussiëren over het onderzoek, over de vragen waar ze mee zitten. Bedrijven moeten innoveren om hun hoofd boven water te houden. Daarom is het belangrijk dat we er aan bijdragen. We willen niet op onze kennis zitten, maar het overdragen. Maar wij zijn niet de enige die kennis leveren. Voorlichting, toeleveranciers, sectororganisaties, bedrijfsleven, private onderzoeksinstellingen en onderwijsinstellingen leveren allemaal kennis of doen onderzoek. Er is concurrentie in de informatievoorziening. Het wordt er niet duidelijker op. Een teler zal zich afvragen wie de waarheid in pacht heeft. Zo werkt het dus niet. Om die reden willen we de kennis anders aanbieden. Dat is de reden waarom we als PPO, met andere organisaties bouwen aan kenniscentra.”

Hoe moet ik me dat voorstellen? Wie werken er aan mee en hoe werkt zo'n kenniscentrum?

“Het woord kenniscentrum is misschien wel een uitgeholde term. Je hoort het op veel plaatsen. Wat ik belangrijk vind is dat we met veel organisaties samenwerken. Het moet een herkenbare plek worden waar ondernemers uit de sector met al hun vragen terecht kunnen. Daarom

kun je een kenniscentrum niet alleen bouwen. Wij kunnen dat niet, een onderwijsinstelling kan dat ook niet. We werken nu aan twee kenniscentra: in Randwijk voor fruitteelt en in Lisse voor bollen, bomen en siergewassen in de open ruimte. Het kenniscentrum voor Fruitteelt in Randwijk is het verst gevorderd in de ontwikkeling. Er nemen veel partners aan deel zoals de fruittelerorganisaties NFO en het Productschap Tuinbouw. De twee belangrijkste voorlichtingsdiensten DLV en Fruitconsult zitten er in evenals een grote innovatieve appelteler en een veredelingsbedrijf. Uiteraard zit onderzoek er ook in. Niet alleen PPO, maar ook AFSG die zich op bewaring richt, of PRI die zich op veredeling richt. Het is een dynamische organisatie. Het kan zijn dat er morgen andere partners in zitten dan vandaag.”

Hoe werkt het dan? Hoe zoekt het kenniscentrum contact met de ondernemers? Is er een loket?

“Belangrijk is dat het een ontmoetingscentrum wordt voor ondernemers, onderzoekers, voorlichters en andere betrokkenen. We werken in Randwijk bijvoorbeeld aan een demotuin. Dat was een van de vragen uit de praktijk. Ze misten de proeftuinen zoals die er vroeger waren, demonstraties van op de praktijk gerichte innovaties die ze zo toe kunnen passen. De fruittelers moeten zich er in kunnen herkennen. We willen samen met voorlichtingsdiensten ook onderzoek bij praktijkbedrijven uitvoeren. Op die manier werken we aan interactie. En we halen de ondernemers dus naar het kenniscentrum toe. Dat doen we ook met kennisdagen. Daar zien we ook wel studenten van agrarische scholen, docenten helaas niet veel.” →

Onderwijsinstellingen zijn nog niet betrokken bij het kenniscentrum? Zie je een rol voor hen?

“Natuurlijk is het belangrijk dat we ook aansluiting zoeken bij het onderwijs. Docenten kijken op een andere manier tegen kennis aan dan wij. Als onderzoekers proberen we kennis in producten te verpakken, een docent zal dat op een andere manier doen. De samenwerking kan betere producten opleveren. Maar voor het fruitkenniscentrum is het nog niet gelukt om het onderwijs er bij te betrekken. Het blijkt lastig om de goede personen te vinden. Het werkt niet als je met een accountmanager van het centraal bureau te maken heb die niet goed

hebben we samengewerkt aan de beeldenbank voor ziekten en plagen, aan scholing van docenten en zorgen we voor het ontsluiten van kennis. Maar zelfs daar zie je dat het ingewikkelder is. Want ondanks dat landelijk project voor de beeldenbank, zijn er toch nog aoc's die mij ook afzonderlijk benaderen voor ziektebeelden. Dat is gekmakend. Het is jammer dat het zo lastig is om de juiste personen te vinden. Net als voor gewasbescherming zouden we kunnen zorgen voor een kennisaanbod op gebied van fruit, of voor openbaar groen bijvoorbeeld.”

Is de Groene Kenniscoöperatie dan de oplossing?

“Om eerlijk te zijn, heb ik er niet veel verwachtingen van. Tot nu toe komt het op me over als een praatclub met veel plannen maar waar nog niet veel concreets uitkomt. Die programmateams zijn wel concreter, mogelijk dat dat iets oplost. Ik ben laatst niet voor niets bij het Programmteam Gewasbescherming geweest. De GKC wil dat we op meer manieren onze kennis ontsluiten. Maar als we onze kennis op Groen Kennisnet zetten, hebben we dan zekerheid dat het door het onderwijs opgepakt wordt? Ik vermoed dat er meer moet gebeuren.”

“Het is zo belangrijk dat we zorgen dat actuele kennis in het onderwijs komt. Ik maak me zorgen over de teruglopende expertise in het onderwijs. We zien docenten nauwelijks meer op scholingsbijeenkomsten of kennisdagen. Ik kom ze heel weinig meer tegen. Ik weet niet wat de oorzaak is, misschien heeft het te maken met de teruggang in de omvang van fruit- of bollenteelopleidingen bijvoorbeeld. Of met die 1040 uur. Ik weet het niet. Maar ik vind wel dat scholen er wat aan moeten doen. Dat er steeds minder vakinhoudelijk docenten zijn, staat haaks op wat scholen willen. En ik denk dat er mogelijkheden zijn, mits schoolbesturen ook de keuze maken om te investeren in kennisvermeerdering bij docenten. Ze moeten mogelijkheden scheppen voor medewerkers om in commerciële trajecten met andere partners te stappen. We kunnen zoveel betekenen voor het onderwijs.”

Wat dan?

“Laat docenten een dag per week bij ons meedraaien in het onderzoek, ik heb dat wel eens voorgesteld, maar het komt er niet van. Een docent zou zo een netwerk op kunnen bouwen en met nieuwe kennis in aanraking komen. Het kan een impuls geven voor het onderwijs. Op die manier kun je de opleidingen misschien ook versterken. De zorg over de terugloop in fruitteelopleidingen is een thema waar we ook binnen het kenniscentrum fruit over praten. Dat moeten we samen oppakken.”

“De opleidingen in de groene ruimte hebben nog wel omvang, ik vermoed dat er daarom ook nog wel expertise op de scholen aanwezig is. Bij het kenniscentrum in Lisse zijn siergewassen in de open ruimte een aandachtsgebied. Ik stel me voor dat we met studenten projecten opzetten voor het inrichten van ecozones. En in de Keukenhof zouden we een multidisciplinair project op kunnen zetten met leerlingen van opleidingen bollenteelt, boomteelt, groene ruimte, logistiek of van een hotelschool. Niet groene onderwijsinstellingen zijn ook waardevol.”

“Mijn indruk is dat groene scholen zich niet goed realiseren dat ze een sleutel in handen hebben voor kennisoverdracht als het gaat om ondernemers in de regio. Ze kunnen er veel mee. Maar dan moeten ze wel bereid zijn om samen te werken. Ze moeten zorgen dat we met de juiste mensen kunnen samenwerken en ze moeten investeren in die samenwerking. Ik ben er van overtuigd dat het een kwaliteitsimpuls geeft. Misschien dat het kan helpen de teruglopende instroom van studenten te stoppen en meer mogelijkheden te scheppen voor cursusonderwijs voor ondernemers. Ze mogen contact met me opnemen (0252-462123; Ernst.vandenende@wur.nl).”

□

‘Het lastige is dat het onderwijs geen duidelijk aanspreekpunt heeft, dat je personen spreekt die niet snappen waar het om gaat’

snapt wat we willen, iemand die te veel focust op het dagonderwijs.”

“Het is me in de loop der jaren steeds duidelijker geworden dat we ons moeten richten op het cursusonderwijs, op scholing van bedrijven. Als je daar als onderzoeksinstelling een impuls aan kunt geven, dan kun je ook het dagonderwijs dichterbij de praktijk trekken. Dat is ook de reden waarom ik tot op heden veel heb samengewerkt met het groene onderwijs, vooral met aoc's. Die staan dichterbij de praktijk dan een has, ze werken in de regio en zijn op die manier in staat de ondernemers in de praktijk te bereiken. Maar de samenwerking komt soms lastig tot stand.”

Waarom loopt die samenwerking zo lastig?

“Het lastige is dat het onderwijs geen duidelijk aanspreekpunt heeft, dat je personen spreekt die niet snappen waar het om gaat. Hoe vind je de juiste mensen? Voor gewasbescherming lukt het redelijk omdat daar een landelijke structuur is, en omdat ik Barry Looman van het Wellantcollege goed ken. Met hen